

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 150. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 51.

Sobota, 25. junija 1932.

Leto VII.

Nemški fašizem se bliža polomu?

Od volitev državnega predsednika nemške republike so nemški nacionalni socialisti napredovali v poletu. Pridobili so veliko število mandatov, pomnožili glasove pri predsedniških volitvah, prav posebno so se pa odrezali v pruskih deželnozborskih volitvah.

Te dni, kakor smo poročali, so bile volitve v hesenski deželni zbor, kjer so še tudi napredovali. V deželni zbor so namreč izvolili od 70 poslancev 33 svojih. Ta rezultat volitev dokazuje, da se nacionalistično gibanje še sicer ni ustavilo, da pa postaja konstantno, kar pomeni vrhunec fašističnega poleta v Nemčiji.

Hesenske deželnozborske volitve so pa pokazale obenem, da je socialna demokracija jela pridobivati. Stroga opozicija proti sedanjim reakcionarnim aristokratskim in generalnim vladam ter opustitev dosedanje tolerančne taktike napram vladam, je najhujše morila in ovirala uveljavljanje principov in zahtev socialne demokracije, a nova taktika je pri hesenskih volitvah prinesla stranki več tisoč novih glasov. Nadalje je značilno, da komunisti prehajajo v nacionalnosocialistične vrste, dočim skušajo takojimenovalne meščanske stranke preprečiti svoj propad z medsebojnim vezanjem list. Pri hesenskih volitvah je od svojih pet mandatov združeno meščanstvo ohranilo samo še tri. Celotno centrum je izgubil nekaj glasov na nacionalne socialiste.

Iz teh pojavov je sklepati, da se bo razmerje med strankami do državnozborskih volitev, ki se bodo vršile dne 31. julija t. l. še znatno izpremenilo, ter da bo zlasti socialna demokracija zaradi svoje opozicijske politike pridobila. Pridobil pa bo najbrže tudi centrum nekaj meščanskega pritoka.

Nemški nacionalni socialisti so v svoji prešernosti zahtevali nove državnozborske volitve v nadi, da si osvoje državo z novimi volitvami. A fašisti so sedaj sami prišli v položaj, da morajo tolerirati najbolj reakcionarno vlado, ki so jo zahtevali, kar jim jemlje možnost hujšakstva proti režimu. Sedaj jim ostaja samo še možnost, da vodijo svojo glupo politiko proti delavstvu in proti temeljnim državljskim pravicam naroda. Ta politika se pa ne bo obnesla. Teden za tednom utegne fašizem izgubljati na vplivu in morda bodo državnozborske volitve za nemški fašizem prvo — veliko razočaranje zgodovinskega pomena, ker bi bilo s tem dokazano, da je fašizem v kulturnih državah nemogoč sistem.

Mussolini je zopet prvi.

Italija sprejme ameriške predloge.

Mussolini je sporočil italijanskemu zunanjemu ministru Grandiju v Lausano, da Italija sprejema v celoti vse Hooverjeve predloge.

In potem navadno zopet prvi ugovarja. Razorožitev — Panevropa — sporazum — prepoved japonsko-kitajske vojne itd.

Zakoni brez otrok. V Ameriki je pet milijonov zakoncev brez otrok, v Nemčiji štiri, v Veliki Britaniji in Franciji po dva milijona. To je predvsem posledica socialnih skrbi, v manjši meri tudi komodnost bogatašev, vsekakor pa znak časa.

Hoovrova razorožitvena spomenica.

Kaj priporoča Hoover Evropi?

Hoovrova spomenica pravi, da naj se oboroževanje vseh držav zmanjša za eno tretjino. Prišla je ura, da se prično zniževati uničujoča bremena brez obotavljanja. To bi bil najvažnejši korak za obnovo svetovnega gospodarstva.

Ukiniti se morajo tanki, kemične vojne in mobilni težki topovi. Arma- de naj se znižajo za tretjino. Države smejo imeti le toliko vojaštva, kolikor ga rabijo za notranjo varnost in obrambo proti napadom. Račun naj se napravi na podlagi verzajlske pogodbe, kakršen velja za Nemčijo.

Ukinejo naj se popolnoma bomba- na letala ter prepovedo bombardiranja iz zraka.

V pomorskem oboroževanju naj se zniža sedaj pogojena tonaža pri

oklopnicah za eno tretjino, matičnih ladjah za letala, križarkah in torped- nih rušilcih za eno četrtino, podmornicah za eno tretjino. Kelloggov pakt, ki smo ga vsi podpisali, določa, da služi vojska in orožje samo obrambi.

Zaradi proračunskih prihrankov je to potrebno in nezmislno je, da bi se svet še dalje izčrpaval z vojnimi izdatki. S tem se ustvari tudi sorazmerje med državami, ki bo onemogočalo napadalne vojne.

V predposvetovanjih je bil glede Hoovrovih predlogov dosežen delni sporazum med Francijo, Anglijo in Ameriko.

Jugoslavija in reparacije.

Koliko izgubi Jugoslavija na reparacijah.

Na lausanski reparacijski konferenci je govoril tudi jugoslovanski zunanji minister in predsednik vlade Marinković. Povedal je, da bi bilo črtanje reparacij za državo prevelika žrtev. Na konferenci sami so se pa države razdelile v dve skupini, in sicer, Anglija, Nemčija in Italija, ki zahtevajo, da se reparacije črtajo, in Francija, Belgija in mala antanta, ki dokazujejo škodo, ki bi jim jo črtanje reparacij povzročilo. Ta izguba bi znašala po Youngovem načrtu skozi 37 let 359.5 milijona zlatih

mark (blizu 47 milijard Din). Saldo za Jugoslavijo znaša 68.9 milijona zlatih mark, Belgijo 68.2 milijona, Anglijo 66.9 milijona, Italijo pa 37.7 milijona zlatih mark. Znesek 68.9 milijona zlatih mark (to je okoli 9 milijard dinarjev), je za majhno državo kakor je Jugoslavija pomemben znesek v državnem gospodarstvu. Odtod odpor zunanjeja ministra, ki ga pa v Lausani niso hoteli umeti, marveč se hočejo posvetovati še med seboj.

Papenova ofenziva.

Grožnja z izjemnim stanjem.

Novi nemški notranji minister baron Gayl je sklical notranje ministre nemških deželnih vlad, da jih prisili, da priznavajo odredbe nove vlade, zlasti ono o dopustitvi oboroženih hitlerjevih napadalnih oddelkov. Temu ukrepu se upirajo južne dežele, predvsem Bavarska, in so izdale lastne prepovedi proti napadalnim oddelkom. Baron Gayl pravi, da je hitlerjevem obljubil svobodo akcije. In če deželne vlade niso znale preprečiti zadnje dni krvavih izgre- dov, bo porabil najstrožje odredbe ustave, to je, razglasil bo obsedno stanje. Očividno tudi fašisti nalašč iz- zivajo socialiste, komuniste in polici- jo, da bi izsilili diktaturo. Baron Papen je pa tega vesel in se priprav- lja na — diktaturo, o kateri pa niti sanja ne, kakšen bo nje konec. Ba- varska odločno izjavlja, da ne dopu- sti, da bi se sedanja vlada vmešavala v nje notranje razmere. Mala me-

ščanska vojna se pa razvija zlasti v Porenju in Šleziji.

Papen je pokazal zobe re- paracijski konferenci.

V sredo je predložil zunanji mi- nister Neurath lausanski konferenci spomenico Macdonaldu, v kateri za- hteva črtanje reparacij, odklanja nov moratorij, kakor tudi kakršnokoli hi- potekarno jamstvo na državnih na- pravah (železnicah). Bistveno pove Neurath samo to. Glede gospodar- ske obnove Evrope pa obljublja so- delovanje, ne da bi označil načina. Odškodnino za izgube bi Franciji Nemčija s trgovskimi ugodnostmi na- domestila.

Na konferenci so industrijske dr- žave mnenja, da bi Nemčija postala v slučaju črtanja reparacij vsem dr- žavam konkurenčna, česar ne more- jo dovoliti.

K volitvi pruskega ministrskega pred- sednika.

Kombinacije.

Na dnevnem redu pruskega de- želnege zbora dne 20. t. m. je bila volitev ministrskega predsednika. Fašisti so se pa volitev zbal, ter iz- rekli željo, da se bo vršila volitev predsednika pruske vlade šele po državnozborskih volitvah. Druge stranke so na to pristale.

V časopisju tudi krožijo vesti, da bodo komunisti v pruskem deželnem zboru glasovali za socialnodemokra- tičnega predsednika vlade. Stavijo

minimalne zahteve glede državljan- skih svoboščin. Tak tobak pa faši- stom, ki nimajo večine v deželnem zboru, seveda ne more dišati. Volit- ve pa se bodo najbrž izvršile šele po državnozborskih volitvah.

Na Hessenskem v Nemčiji so pri deželnih volitvah zmagali zopet na- cionalni socialisti. Mandatov so do- bili soc. demokrati 17, centrum 10, soc. del. stranka 1, komunisti, 7, nem-ški nacionalci 1, nac. socialisti 32, demokrati 0, enotna nacionalna li- sta 2. Socialni demokrati so pri teh volitvah pridobili nekaj tisoč glasov; izgubile so volilce meščanske stran- ke. Nac. socialisti nimajo večine v deželnem zboru.

Kvalitativna in kvan- titativna razorožitev in proračun.

(Iz govora senatorja s. de Brouckera na mednarodni konferenci razorožitvenega od- bora ženskih organizacij dne 7. maja t. l.)

Nesporno je, da so grozovitosti vojne vzrok, da jo pobijamo. Toda zlo se ne odpravi s tem, če vojne grozote opisujemo. Pravijo tudi, da bo bodoča vojna še strašnejša. To pa ni gotovo. Razlika ni v stopnji grozovitosti; zakaj zlu se tudi pri- vadimo.

Toda danes postaja vojna bolj in bolj nezdružljiva z modernimi za- htevami. Živimo v dobi mednarodno- sti. Hvala tehniki, da ima danes člo- vek ožje odnose z antipodnim člo- vekom, kakor jih je imel pred sto leti z ljudmi v svojem mestu. Oble- čeni smo, prehranjujemo se z delom narodov petih delov sveta. Brez po- moči svojih sozemljanov ne moremo živeti, odvisni smo od mednarodnih odnosov. Z vojno bo treba prene- hati že zaradi teh odnosov, ki utr- jujejo mir.

To ni počasno delo, vrši se na- glo, če pogledamo v potek zgodovi- ne. Stoletja so bila potrebna za ustvaritev organiziranih držav, v ka- terih se mestom ni treba več obzi- davati z zidovjem, da se branijo dru- ga pred drugo. Organizacija gre svojo pot, nimamo torej pravice, da bi obupavali.

Razorožitev je potrebna, da ustva- rimo novo, mednarodno organizacijo. Torej se mora razorožitev izvesti. Toda v kakšni meri? De Brouckere ne poizkuša tega navajati, toda pove pa dve resnici:

Razorožitev bi bila zastoj, če ne bi jo bilo mogoče izvesti do kraja; to bi bilo, kakor če bi hoteli uničiti rastline, pustili pa bi korenine.

Na drugi strani pa ne smemo pri- čakovati, da se da o vsem obenem razpravljati, zakaj, ker bi tu bila ne- varnost, da ne dosežemo nič. Doseči se mora to, kar je mogoče in naj- več. Delo razorožitve je delo demobilizacije. Dobro izvedena mobiliza- cija se vrši postopoma. Sedaj gre za to, da se prva stopnja dobro izvede.

Že za časa Homerja so se bavili z idejo razorožitve. Kongres v Haagu je poizkušal razpravljati o vpraša- nju, toda brez uspeha.

Šele štirinajst let sem se siste- matično dela za razorožitev. Nekate- ri moške dobre volje, med njimi lord Cecil, so že dvanaest let vodili raz- orožitvena dela v Ženevi. Leta 1920. so bile ustanovljene različne komi- sije: stalni posvetovalni odbor, ki ga tvorijo vojniki. Izdal je ta krasen ka- talog, ki je prepoln ugovorov proti razorožitvi. Naša dolžnost bi bila, da na te ugovore odgovorimo! Potem je bila ustanovljena začasna mešana komisija, ki so ji bile dodeljene tudi civilne osebe. Ta komisija je raz- pravljala o odnosih med razorožit- vijo in varnostjo. Po ženevskem pro- tokolu (1924), ki ni bil ratificiran, je tvoril ta svet pripravljalo razorožit- veno komisijo (dec. 1925). Madaria- ga je rekel, da bi z njihovimi proto- koli lahko tlakovali cesto od Ženeve do Stockholma.

Razorožitev je jako težko delo, toda to so prav take težkoče, ki jih mora prebrest vsaka reforma in ki se z dobro voljo premagajo.

Danes zboruje razorožitvena kon- ferenca. Tam opazamo dve ekstrem- ni smeri: optimistično in pesimistič- no. V splošnem je bila cela konfe- renca med splošno debato optimistič- na, govori so bili navdušeni, toda bili

so jako nevtralni, nekonkretni. Po tem pri delu pa, posebno v komisijah, se ni nihče upal načeti vprašanja. Državniki so z isto dobro voljo šli tudi v komisije, toda poznali niso vprašanj.

Dva občutka prevevata delegate: Strah pred posledicami poloma (vojne, konkurza, revolucije). Prav radi bi dovolili razorožitev, toda na stroške sosedov. Res imajo težko nalogo. Morda je že prepozno, da bi sploh prišli z mirnimi pomočki do cilja.

Kvalitativna razorožitev.

Omenjam predlog sir John Simona, ki je predlagal kvalitativno razorožitev: prepove naj se napadalo orožje ali da se uniči ali pa mednarodno kontrolira. To se lahko postavi kot člen I. konvencije.

Prepoved bi v tem pogledu vse narode zenačila. Vendar so pa tudi orožja, ki so bila Nemčiji prepovedana z mirovno pogodbo, in niso nikakršna specifična napadalna orožja. Tako izražanje torej ni tehnično pravilno, zakaj stroga izvedba tega načela bi morala prepovedati povsod tudi plinske maske, ker so v Nemčiji prepovedane. Razorožitev naj bi po tem predlogu Nemčijo ne napravila samo nesposobno za napadanje, ampak tudi nesposobno, da se brani.

Neko drugo vprašanje je še, namreč, da naj postane vojna bolj »človeška«. De Brouckere ne veruje v tako rešitev nič, zakaj vojna se mora samo preprečiti.

Zakaj nam grozi vojna? Ker obstoja ideja, da moremo sovražnika z nepričakovanim, naglim napadom uničiti in v nekaj tednih premagati. V ta namen so potrebni hitri napadalni pomočki z dobrim in močnim orožjem. Ni sicer prav nobenega dvoma, da se ofenzivna in defenzivna orožja od dobe do dobe izpreminjajo. Pravzaprav se vrši tekma med obema vrstama orožja in danes naj se dvoboj v prid obrambe in oklepa neha. Kvalitativna razorožitev se mora uresničiti. Že štirinajst dni določajo strokovnjaki napadalna orožja. In najmanj dostopni, oziroma spravljivi, niso politiki, marveč strokovnjaki; izgubljajo se v praznih besedah, ne da bi prišli do kakega rezultata. Delo za mir bi moralo tukaj poseči vmes, na strokovnjake mora vplivati volja vlad, na vlade pa javno mnenje.

Neki ugovor proti kvalitativni razorožitvi navaja tudi, če se prepovedo topovi velikega kalibra, bodo iznašli druge, manjše, ki bodo imeli isti učinek. Ugovor je utemeljen, toda mora se ustanoviti kontrolna komisija, ki bo prepoved določenega orožja nadzirala.

Omejitev proračuna.

Če upoštevamo, da se izda na leto 300 milijard belgijskih frankov,

direktno ali indirektno, za pripravljanje vojne, potem je povsem jasno, da je razorožitev iz državnogospodarskih ozirov potrebna.

Razorožitev zbuja zaupanje. Toda sigurni moramo biti, da se bodo konvencije izvrševale. Vsi narodi so Kellogov pakt podpisali; če bi bilo zaupanje tu, bi bil s tem problem rešen. In vendar se vse oborožuje, ker države druga do druge nimajo zaupanja.

De Brouckere misli, da bi se kontrola mogla ustanoviti v Ženevi, bolj prav bi pa še bilo, če bi to kontrolo izpopolnili narodi sami. Iz parlamenta vedo demokratične države, kako se izvršujejo zakoni in lahko nadzirajo izdatke.

Doma in po svetu.

Svarilo ministrstva socialne politike. Ministrstvo socialne politike je poslalo banovinom okrožnico, v kateri pozivlja, da se naseljevanje s kmetov v mesta in industrijske centre čim najbolj zabranjuje, ker je po teh krajih že itak dovolj nezaposlenec. Dotok z dežele poslabša tudi mezde in vrhutega se kmetiško delavstvo izpostavlja negotovosti in bedi, ker nima svojih pomočkov ter s tem povečuje nezaposlenost. Ta okrožnica velja tudi za avtonomna mesta, ki se ne ozirajo na svoje ljudi.

Dr. Jelić je bil pred dunajskim sodiščem oproščen. Na Dunaj se je nedavno vrnil z madžarskim potnim listom dr. Jelić, ki ga obdolžujejo, da je organiziral atentate na jugoslovanske železnice. Potni list se je glasil tudi na tuje ime. Aretiran je bil v Percecevem stanovanju, kjer so našli razne priprave za peklenske stroje. Nazadnje je bil v Argentini. Sodišče je pa dr. Jelića oprostilo, češ, da ni mogel vedeti, da je izgnan iz Avstrije, ker je bil med tem v Argentini. Glede njegovega potnega lista in zlorabe azilskega prava pa bo odločevalo šelš upravno sodišče. O sodelovanju pri atentatih na jugoslovanske železnice sodišče sploh ni razpravljalo, ker smatra te delikte, v kolikor so bili sodišču javljeni kot politične akcije, ki uživajo, v kolikor niso zločinskega značaja, azilsko pravo, v kolikor ga Avstrija dovoljuje političnim emigrantom.

Ukinitve kategorizacije pri bolnišniškem zavarovanju. OUZD nam sporoča: Dne 1. junija 1932 je ukinjena kategorizacija za natakarije, natakarije in sobarice v hotelih, restavracijah, gostilnah, kavarnah, krčmah, vinotocih, izkuhjih in menzah. Zato se bodo za te osebe določali mezdni razredi po dejanskem zaslužku. Urad naproša vse delodajalce, ki zaposlujejo tako strokovno

Kvantitativna razorožitev.

Velika kvantiteta (množina) lahko nadomesti kvaliteto (kakovost). To se nanaša na orožje. Kvantiteta se mora brezpogojno zmanjšati v vseh državah. Kvalitativna in kvantitativna razorožitev se morata vršiti sporedno.

Če bi utegnili konferenca ponesrečiti, bi bila to krivda narodov. Volja narodov mora vlade, ki se obotavljajo v strahu, da se ponesreči in v strahu, da se posreči, prisiliti k dejanjem.

Če utegne konferenca ponesrečiti, bo nejevolja narodov velika. Človeštvo namreč še ne misli na samomor.

osebje, da pri vseh novih prijavah točno označijo zaslužek v denarju in naravi. Med zaslužek spadajo vsi redni prejemki, do katerih ima nameščenec pravico po pogodbi o namestitvi kot plačo, mezdo, stanarino, napitnino, stanovanje, hrano itd. Mezdne razrede za že prijavljene uslužbenke spremeni urad po podatkih v članskih prijavnicah.

Več krščanstva in kruha! (Po »Slovenec«): V Budimpešti, v deželi apostolskega kraljevstva in neomejene moči katoliške cerkve, ene najbolj vzglednih katoliških držav sploh, je pred kratkim izšla knjiga z naslovom: »Dajte nam krščanstva in kruha.« Tu se opisuje siromaštvo v Budimpešti: **Od 244.000 družin, ki žive v tem mestu, jih je celih 68.000 brez vseh sredstev, da morajo živeti od javne miloščine.** V Budimpešti je 240.000 stanovanj, od teh jih je 129.000 takih, ki obsegajo le sobico in kuhinjo. V 53.000 takih stanovanjih živi natlačeni 4—10 ljudi. Tako je torej življenje in take so torej razmere v prestolnici ene najbolj katoliških držav sveta, v sveti Madžarski, katere patrona, torej zaščitnica je — kakor smo to pred nekaj leti čitali na pisemskih znamenkah sama — Maria, patrona Hungariae. In tako se torej praktično izvajajo vsemogoče zapovedi cerkve in njenih poglavarjev. In »Slovenec« bi ne bil to, kar je, če bi ne napisal: »Te ugotovitve kličejo vse resnične kristjane (ali je sploh kakšen? op. ur.) k živemu krščanskemu življenju in iskrenemu sodelovanju, da se sedanja razkrajajoča se poganska družba enkrat ozdravi. To pa samo z uresničenjem gesla: »Dajte nam krščanstva in kruha.« — Ali ni to demagogija in hinavščina, kakor le redkokje?!

V Romuniji preganjajo komuniste. Romunska policija je ugotovila, da

je bil poslan iz Berlina v Romunijo trgovec Gustav Arnold, ki je po nalogu ruskih oblasti podpiral romunske komuniste. V Bukovini so aretirali v raznih krajih 50 komunistov. V Aradu so aretirali 20 oseb in še več drugih oseb, med katerimi je precej intelektualcev. Policija je ugotovila, da so bili vsi posredno ali neposredno v zvezi z Moskvo. In tako so srečno preprečili revolucijo, ker se režim že nekaj tednov močno maje — politično namreč.

Obrtniki stavkajo na Ogrskem. V torek opoldne je stavkalo v Budimpešti in okolici malo obrtništvo. Protestna stavka proti prevelikemu obdavčenju je trajala dve uri. Obenem so obrtniki sklicali shod in poslali deputacijo k trgovinskemu ministru z zahtevo, da se javna bremena znižajo. Minister je radodarno obljubil, da bo znižal davke in vso njih konkurenco, javno in privatno, odpravil. Radovedni smo, kako bo izvedel to čarovnijo.

Stroji se selijo. V Avstriji so opazili, da se po železnici izvažajo stotine strojev v inozemstvo, zlasti v Turčijo, Egipet in Grčijo. Obrati industrije se zmanjšujejo, delavci ostanejo doma brez dela, stroji pa dobe v tujih deželah nove delavce in sužnje. Vlada je izvoz strojev dovolila brez posebnih ovir. Vzrok temu pojavu so kapitalistične spekulacije s svojim zapiranjem carinskih mej in pa težnja kapitalističnih podjetij po večjem dobičku ob izkoriščanju orientalskega delavstva. Logična posledica tej najnovejši politiki je, uničenje evropskega gospodarstva.

Socijalni demokrati na Hesen-skem. Pri zadnjih deželnozborskih volitvah na Hesen-skem so dobili socijalni demokrati 168.000 glasov, pri sedanjih pa 172.550, to je 4550 več. Prej je bilo v deželni zboru 15 socijalnih demokratov, sedaj jih je 17.

Nemški invalidi v Berlinu so priredili veliko demonstracijo za svoje zahteve ter so pri tem vdrli v palačo socijalnega ministrstva in ogrožali uradništvo. Policija jih je s težavo izrinila iz palače. Istočasno so brezposelni vdrl v mestni magistrat in hrupno zahtevali obnovitve izplačila podpor, ki so se ukinile. Tudi tukaj jih je morala policija razganjati.

Hitler protestira. Hitler je obiskal državnega ministra za notranje zadeve in je protestiral proti separatističnemu zadržanju južnonemških dežel, ki ne marajo dovoliti njegovim napadalnim organizacijam svobode.

Angleži ukinili sovjetom kredit. Londonske banke so odpovedale eskomptiranje sovjetskih menic angleških in inozemskih firm. Puritanizem se je zopet enkrat izkazal.

Zaplenjeno imetje bivšega španskega kralja. Španska vlada je za-

Angelo Cerkvenik:

ROSA.

(Povest.)

— Potrebno mi bo. En sam dan bi še ostala, Tanja! Samo en dan še!

— Ne, dragi, še danes odpotujem! Rosa ne sme nič vedeti. Ne bi me pustila. Prekrižati ji morava vse račune. Vidiš, jaz se bojim, da bi si utegnili kaj hudega storiti.

— Ne boj se. Rosa preveč ljubi svoje življenje. O, ona je kljub vsemu še najsrečnejša.

— Ker je brez krivde! Mi dva pa, Tanja, sva kriva, mnogo sva zakrivila...

Do enajstih sta sedela v sobi. Luči sta ugasnili. Svetila je samo obločnica z ulice. Na steni, ki je bila nasproti oknu, se je zarisal velik križ. S ceste se je semtertja zaslišal trd in odmerjen korak kakšnega zapoznelega pohajkovalca. Včasih se je oglašil kakšen pijanec... krik, kletev, razbrzdan smeh, hripavo, pretrgano petje.

— Tako je mrzlo to življenje! Umrla bi rada, Bojo! Težko mi je... V Rusijo se povrnem. Delala bom, v delu bom potapljala bolest.

— Boljševiki so tam! Pomagati

jim je zločin, zločin proti človeštvu in kulturi!

— Ali si govoril zopet s polkovnikom Orlovom? On ne ve, kaj je zločin in kaj ni zločin. Da ve, bi si že davno poglaval kroglo v glavo! Zločin? Zločin je stati ob strani in gledati, kako nekoliko brezumnih idealistov daje svojo kri na oltar svojim idolom, zločin je plesati križem te bolne, je tične Evrope in mirno gledati, kako umirajo milijoni od lakote, stati daleč od domovine in gledati, kako domovina s krvavečo bolestjo prosi:

— Primate za kladivo... malo je še ognja... udarite... še je razbeleženo...

Udarec za udarcem pada na nakovalo, Bojo... Ali slišiš udarce?...

Kakor velikonočno potrkavanje... Pesem vstajenja...

Poslušaj pesem milijonov! Glej ga kovača! V obrazu žari... Iskre letijo, znanilke božanske prihodnosti!

To je pesem dela! Železo se zvija pod močjo njihovih mišic... Železu vdihavajo svojo ogromno dušo, svojo neupogljivo voljo. Mrtvo materijo oživljajo, dajejo ji misel, moč, veselje, pesem, jok, krik, obup...

O, to, praviš, je zločin!

Zločin bi bil zdaj umreti!

In vendar bi tako nepopisno rada umrla. Tako mi je mraz, tako mi je

mraz, tako mi je mrzla megla legla na mojo misel! Cutim, kako mi megla objema čuvstvo... Ne, ne... pozabiti moram nase... saj bom kmalu v toplem kupeju...

— Ostani, hrepenenje moje, ostani! Toplo ti bo pri meni. Grel te bom s svojim dihom, božal s svojo bolestjo!

Tanja se je dvignila.

— Kovčega moram pripraviti... Najbolje bo, če se poslovliva.

— Samo še eno uro, Tanja!

— Ne, Bojo. Okrog enajstih je. Ob treh in pol odpelje vlak... Malo časa imam še.

— Okrutna si, Tanja, in brezsrčna si! Ali ne moreš razumeti, kako mi je?

— Okrutna sem, Bojo! Tudi sama nasproti sebi sem trda! Drugače ne more biti. Bojo! Vprašaj svoj razum!

Dobro veš, da se morava ločiti in čimprej se ločiva, tem prej bova imela za seboj tisti strašno bolesten trenutek... Hitro, hitro, da bo konec... Ah, Bojo... zdravstvuj...

Objela ga je in poljubila.

Dvojna bolest se je združila v dolg, ranjen, umirajoč poljub...

Zbežala je.

Bojo se je zgrudil v fotelj, si zakril z rokami obraz in — zatrl v sebi jok...

Sam s seboj je ostal in zrl v nič... Z rokami je grabil po temi... Z očmi se je zagrebel v strahoten, brezmejen — nič...

Boril se je z bolestjo in bolest je bila močnejša od njegovega razuma. Za kratek hip si je zaželel, da bi bila pri njem Rosa, da bi se izjokal v njenem naročju, da bi izbruhnil vso svojo bolest, da bi ji povedal...

— Rosa moja... umiram. Tanja gre...

Kmalu se je zavedel, da ne more nikdar več med Roso in med njim zavladati tisto razmerje, ki ju je nekdanj spajalo v tako lepo harmonijo. Tanja je med njima... Usoda besna in zlobna jo je vrgla med njiju, kakor je nekdanj vrgla med planete neprehodno brezračje... Pri vsaki besedi, ki jo bosta spregovorila, se bo moral zavesti, da je kriv. Ona pa bo tako čista in neomadeževana poleg njega.

Za hip ga je obšla želja, da bi na tihem zbežal, da bi se več ne vrnil. Zgubil bi se v svet. Udinal bi se na kakšno ladjo kot kurjač... Mogoče bi našel službo kje v angleški Indiji, v Avstraliji? Boril bi se za kruh! V borbi za kruh bi pozabil na bolesto dušo... Da bi bil lačen, nag, bos, da bi ne imel ne postelje, ne strehe nad glavo... Blagor njim, ki se borijo za skorjico kruha!

Nemške strok. organizacije vseh smeri v borbi za pravice.

Protí zasílnim odredbam baronske vlade.

Z ozirom na najnovejšo zasílno odredbo, s katero nalaža nemška vlada ogromna bremena delovnim slojem, so izdale nemške delavske in nameštenske strokovne organizacije skupen oklic, v katerem opozarjajo na težko pristransko obremenitev delovnih slojev in zmanjšanje socialnega varstva. Zavarovalne ustanove, pravi oklic, so v temeljih ogrožene.

Gospoda ne predlaga načrta, kako naj se preskrbi zaposlitev, ne kako naj se izboljša gospodarstvo, da preneha večje in večje obubožavanje naroda. Strokovne organizacije vedo, da so žrtve v teh težkih časih potrebne. Toda zahtevajo, da se težke, neizogibne žrtve razdele socialno pravično. Država, ki se zavzema zgolj za posest, je zgrešila svojo najvažnejšo nalogo.

Strokovne organizacije apelirajo na vse sile v državi in v narodu, ki jim je za blagor splošnosti, da se združijo z njimi v boju proti socialni krivici. Neobhodno potrebno je dati širokim množicam naroda predvsem možnost življenja, ker je to edini predpogoj za ozdravljenje gospodarstva in države.

Apel so podpisale: Splošna nemška strokovna zveza, Zveza krščansko-socialnih organizacij, Kartel nemških delavskih in nameštenskih zvez, Splošna svobodna zveza nameštencev, Splošna zveza nemških uradnikov in Splošna zveza nemških prometnih in državnih nastavljenecv.

plenila imetje bivšega kralja Alfonza in njegove rodbine. Vrednost imetja je precej velika. V dvorni blagajni je bilo 21 milijonov pezeta. To je bilo imetje dobroteljskih društev, ki jim je kralj načeloval. Vrednostni papirji kralja in članov rodbine so vredni 8.6 milijonov pezeta. Posestva pa 7.5 milijonov pezeta. To imetje je bilo pred letom sekvestrirano in je ostalo v Španiji. Sedaj ga je vlada zaplenila v prid države.

Najbogatejšega Španca so zaprli. Velefinančnik in imejitelj ladjedelnic March je bil izvoljen za poslanca. Za časa diktature je pa zakupil tobačni monopol ter osleparil državo s tihotapstvom za velike zneske. Republika vlada je pogodbo razveljavila in ovadila moža, ki je bil obsojen v povračilo škode in ječo. March je pa obdolžil vlado, da je pri novem zakupu postopala nepošteno, toda parlament je zadevo preiskal in izrekel vladi zaupnico, najbogatejši Španec pa je romal v ječo.

V Čile vre še dalje. Kljub temu, da kontrarevolucionarna vlada Daville zatrjuje, da vlada v republiki mir, vedo drugi viri povedati, da temu še daleč ni tako. Dasiravno izjavlja Davilla, da hoče uvesti državni socializem, je njegov režim med delavstvom osovražen, ker ga dolže izdaje in prijateljstva z Združ. državami. V odgovor kontrarevoluciji so železničarji in ostali prometni delavci proglasili generalni štrajk. Proti met skuša režim vzdrževati s pomočjo vojaštva. V Santiagu in Valparaisu se vrše poulični boji med komunisti in vojaštvom. V Valparaisu je bilo 20 oseb ubitih in 40 ranjenih. V Santiagu so hotele vladne čete izvršiti po delavskih okrajih racijo, pa so bile sprejete s streljanjem. Angleški konzul je odredil, da se ustanove posebna taborišča, kamor naj bi se angleški podaniki zatekli v slučaju, da bi vlada ne mogla zadušiti uporov. V pristanišče Valparaiso so dospele dve čilenske vojne ladje s 1000 mornarji, ki imajo nalog izgrednike brez pardona pobijati. Mnogo inozemcev, zlasti bogatih Angležev in Američanov, se je zateklo na vojne ladje.

Ločitve zakonov v Zedinjenih državah. Na vseučilišču Columbia v New Yorku so ugotovili, da se v Zedinjenih državah razvede vsako leto 500.000 zakonov. Ločitve naraščajo jako hitro. Na šest sklenjenih zakonov prihaja ena ločitev. Največ ločitev je v četrtem letu zakona.

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo v novem obrtnem zakonu.

(Iz predavanja o novem obrtnem zakonu v Strokovni komisiji v Mariboru.)

(Nadaljevanje.)

Učenci oz. vajenci.

Dolžnosti učenca in službodavca (mojstra). (§ 268—270.)

Pokorščina.

Učenec mora biti službodavcu ali namestniku pokoren, zvest, zanesljiv, marljiv pri delu in učenju.

Kaznovanje učenca.

Učenec, ki še ni dovršil 16. leta in živi v službodavčevi hiši, je podložen njegovemu hišnemu strahovanju. Toda službodavec učenca ne sme tako kaznovati, da bi ga pri tem telesno ali нравno poškodoval, niti mu ne sme za kazen odtrgovati dolžne preskrbe, n. pr. pustiti učenca brez obeda ali večerje. Lastnik obrta mora posebej paziti, da ne zlostavljajo učenca tovariši in drugo pomožno osebje v obratu in da ne uporabljajo učenca za svoje zasebne posle.

Obveščanje roditeljev.

Lastnik obrta mora skrbeti za učenčovo zdravje, vedenje in strokovno napredovanje, ter o tem vsaj polletno obveščati roditelje, ali varuha.

Izrabljanje učenca.

Učenec mora imeti dovolj časa za učenje in ga službodavec ne sme uporabiti za posle, ki niso v zvezi z njegovim stroko. Ni torej dovoljeno uporabljati učenca v gospodinjstvu, ali pri delu na polju in podobno. Učencu se tudi ne sme nalagati delo, ki ni primerno njegovim telesnim močem. Takoj je treba obvestiti roditelje ali varuha, če maloletni učenec oboli, ali je pri delu malomaren, ali zapusti obrat.

Oskrba učenca.

Službodavec, ki ima v oskrbi učenca, mu mora dajati zdravo stanovanje in za-

dostno hrano. Pozimi mora biti stanovanje kurjeno.

Lastnik obrta mora storiti sploh vse, da bo učenec po končanem učnem času zrel za pomočniški izpit.

Obiskovanje nadaljevalne šole.

Učenec mora redno obiskovati strokovno nadaljevalno šolo, če ni po zakonu radi telesne hibe oproščen obiskovanja šole. Službodavec mora tozadevno učenca nadzorovati, skrbeti, da obiskuje šolo točno in prihaja v šolo čist in v redu.

Za obiskovanje teh šol morajo dajati imetniki obrtov učenecem prost čas med delovnim časom ter dajati siromašnim učenecem potrebne knjige in učila. Če je službodavec siromašen, prehaja ta dolžnost na občino.

Če službodavec kljub svojemu trudu učenca ne more prisiliti, da bi redno obiskoval šolo, lahko razdere pogodbo s 14-dnevno odpovedjo.

Kaznovanje nevestnega obrtnika.

Ako lastnik obrta gori navedene dolžnosti glede nadzorovanja učenčeve vzgoje, zdravja in uka (šolanja) zanemarlja, ga lahko upravna oblast kaznuje z globo od 25 do 1500 Din.

Kedaj prestane učno razmerje? (§ 271—276.)

Učno razmerje prestane: 1. bodisi samo od sebe, ker so nastopili gotovi razlogi, ki jih zakon izrecno navaja v § 271. nadalje 2. iz tehtnega vzroka, radi katerega sme službodavec razdreti učno pogodbo brez odpovedi, 3. iz tehtnega vzroka, radi katerega sme učenec ali njegov zakoniti zastopnik razdreti pogodbo brez odpovedi, 4. s 14-dnevno odpovedno dobo s strani službodavca, ali učenca oziroma njegovega zastopnika in 5. končno v slučaju konkurza (stečaja).

Delavski strokovni zaupnik se nikakor ne more s pridom uveljaviti v delavskem gibanju za delavske interese, če temeljito ne pozna zakonov in tendenc kapitalističnega gospodarstva. Koliko zaupnikov pa je v resnici seznanjeno s tem gospodarstvom? Doslej mu je to v veliki meri oviralo pomanjkanje tozadevne slovenske literature. Sedaj pa je sklenil izdati konzorcij »Svobode« Marxov »Kapital«, ki razloži prav vse sodobno gospodarstvo, vlogo proletariata v njem in pota, po katerih mora delavstvo hoditi za obrambo svojih interesov. Delavski zaupniki, ali ste se že vsi naročili na to prepotrebno knjigo?

Maribor.

Zanimivi rezultati na mariborskih učiteljskih. Po mestu živahno razpravljajo o čudnih rezultatih, ki so jih podale mature, končni izpiti na mariborskem samostanskem ženskem učiteljskem in državnem moškem učiteljskem. Medtem ko so napravile na samostanskem zasebnem ženskem učiteljskem maturo vse kandidatkinje, je na državnem moškem učiteljskem padlo za krajši in daljši čas nič manje kot 16 kandidatov. Izpitom sta prisostvovala zastopnika ministrstva prosvete iz Beograda. Porazni rezultati na državnem moškem učiteljskem so začudili vso javnost in je prava uganka, kako da so uspehi na zasebnem ženskem učiteljskem v takšnem kričečem nasprotju z državnim zavodom. Zadevo bo gotovo preiskala prosvetna uprava in se baje za stvar zanima narodni poslanec prof. dr. Pivko, ki je tudi član proforskega zbora državnega moškega učiteljskega. Pravkar je ministrstvo prosvete odredilo, da se podredi državno žensko učiteljske, od koder še niso znani uspehi mature, vodstvu državnega moškega učiteljskega. Če bo moškemu učiteljskem podrejeno tudi samostansko žensko učiteljske, poročilo ne pove. Z ozirom na vse te okoliščine bi torej bilo prav zanimivo vedeti, kdo je kriv neuspehov na državnem moškem učiteljskem. Prizadeti starši seve na tem zelo težko tripijo.

Maribor in graški krematorij. Prihodnjo nedeljo, dne 3. julija, bo v Gradcu slavnostno otvorjen krematorij, krasna zgradba graškega društva »Flamme« (Ogenj) za upepeljevanje mrličev pri mestnem pokopališču. Od 3. julija naprej se bo tam izvrševalo upepeljevanje mrličev za člane društva »Ogenj«. S tem pa so dobili tudi Mariborčani svoj krematorij.

Mariborsko društvo za upepeljevanje mrličev »Ogenj« je stopilo namreč v zvezo z graškim in dobilo takoj vse ugodnosti članov graškega društva. Graško društvo je prevzelo tudi za člane mariborskega društva »Ogenj« upepeljevanje le proti plačilu neznatne članarine, kot jo plačujejo člani graškega društva. Ta članarina znaša za člane »Ognja« le Din 15.— mesečno, in še vstopnino in pristopnino, ki pa je različna po starosti članov. Na ta način je upepeljenje mrliča mnogo cenejše, kot pa pokop na pokopališču. Kdor hoče postati član »Ognja«, naj se prijavi na naslov: »Ogenj«, Maribor, Koroščeva ul. 8, kjer bo dobil natančnejše informacije. Mariborčani se bodo prihodnjo nedeljo udeležili otvoritve krematorija v Gradcu s posebno deputacijo.

Če se obljube ne izpolnijo. Pred dnevi se je vršilo v neki tukajšnji dvorani zborovanje neke nacionalne organizacije, ki je poteklo mestoma zelo burno. Sicer jako potrpežljivi člani te organizacije so navalili na predsednika z hudimi očitki. Predsednik je zaman skušal potolažiti razburjene člane. Demagogija se prej ali slej vedno maščuje, kajti tudi lepih obljub se ljudje sčasoma naveličajo.

Nagradno tekmovanje brivskih pomočnikov v damskem friziranju. Frizerske pomočnike smo doslej poznali samo tisti, ki hodimo vsak teden parkrat v brivnice, da nas »polepšajo«, obrijejo in kadar je treba tudi ostrizejo. Širša javnost pa brivskih pomočnikov skoro ne pozna, razredno zavedni delavci pa vedo o njih, da so bili doslej skoro nedostopni za vsako organizacijo, da so bili verni sluge svojih gospodarjev in vsakega, ki jim pride pod britev. Kaj sličnega moremo trditi samo še o gostilniških in kavarniških uslužbenceh, ki tvorijo z brivskimi pomočniki vred danes najbolj mižerno plačano rajo. Zadnje čase pa je med frizerji vendarle zavlelo novo življenje. Letošnjo zimo so si zavedni bojčevniki v vrstah brivskih pomočnikov stavili za svojo nalogo, da bodo položili prve temelje organizacije. Pokrenili so vprašanje prireditve večernega strokovnega tečaja. Čeprav zamisel ni našla velikega odziva, niti v vrstah samih mojstrov ne, ki bi morali vendarle polagati največjo pažnjo na strokovno izobrazbo naraščajo, se je načrt vendarle uresničil. Tečaj je uspel in v nedeljo, dne 16. t. m. se je slovesno zaključil. Za zaključek so priredili tečajniški natečaj v damskem friziranju v Gambinovih dvorani. Natečaja se je udeležilo 7 pomočnikov, ki so pred številnimi gledalci na živih modelih pokazali vso svojo spretnost v uporabljanju česalnika in klešč za kodranje las. Le žal, da jih ni bilo več, zlasti, da so manjkale damske frizerke, ki bi vendarle morale na tem polju moškimi prednjačiti. Po zaključku natečaja so sledili nagovori predsednika mariborskih obrtnih združenj g. Bureša, ki je prirediteljem čestital na uspehu; naslednji je pozdravil mariborske tovariše in tovarišice delegat zagrebške organizacije brivskih pomočnikov; obema pa se je zahvalil s. Knez. Pevski

„Hlapec Jernej“ v celjskem gledališču.

Uprizoritev »Hlapca Jerneja in njegove pravice« na celjskem odru je bila za Celje dogodek, ki ga ne bomo zlepa pozabili in ki se je globoko vtisnil v duše vseh, ki so predstavili prisostvovali. Globok učinek predstave se vidi tudi iz tukajšnjega lokalnega časopisa »Nova doba«, katerega oceno prinašamo, ker se ji gotovo ne more očitati pretiranega hvalisanja.

Ocena se glasi:

V soboto, dne 18. t. m. je gostoval v mestnem gledališču v Celju delavski oder »Svobode« iz Ljubljane, ki je skupno z govornim zborom tega društva uprizoril Cankarjevega »Hlapca Jerneja« v Delakovi priredbi in režiji. Delakova priredba je povsem svojevrstna in nima nič skupnega z dosedanjim gledališčem. — Igralcev v njegovi »kolektivni« drami pravzaprav ni. Jernej je samo vodja množice, ki išče samo pravice, dočim je na drugi strani »gosposka«, ki te pravice noče dati ali je sploh ne priznava kot pravico.

Jerneja je zelo posrečeno igral delavec Polde Demšar, ki mu za to vlogo nista bila potrebna ne maske ne kostum. Govoril je svojo vlogo odlično. V trenutkih, kjer pa je pokazal svoj igralski talent, ga je še močno podpiral govorniki zbor. Jernej in zbor sta najbolj učinkovala v recitativih, ki se vijejo skozi vso igro: »Štirideset let sem delal, naposled sem pa brez strehe in kruha« ter »Ne milosti, pravice zahtevam.« — Nasprotno stran je predstavljal en sam igralec, Boris Božič, ki je bil po vrsti Sitar, župan, sodnik, uradnik na cesarskem dvoru in župnik. Tudi on je igral v smislu kolektivne drame, čeravno ni imel zbora za seboj, igral je pač v zavesti, da svet, ki ga on predstavlja, nima množice za seboj, pač pa vse sile, ki jih ravno ima gosposka. Njegova izgovarjava je bila tu pa tam nejasna, zlasti v trenutkih dramatičnega afekta. Epizodičnega gostača je dobro igral Rado Horvat. Posamezne slike so vezali dobri diapozitivi, ki jih je napravil Ljubivoj Ravnikar. Gledališče je bilo nabitopolno, in jih je moralo mnogo oditi, ker niso dobili vstopnic. Po prvi sliki je bil močan aplavz, ki se dolgo ni hotel poleči; pa tudi druge slike so vzbudile glasno priznanje, tako zlasti prizor na cesarskem dvoru in prizor z župnikom. Igra naj zaključi po intencijah prireditelja godba ali petje. V Ljubljani so imeli godbo, v Celju pa je petje izvajal moški zbor celjske »Svobode«. Vendar pa se to ni povsem posrečilo, ker pač ni bilo nobene vaje. Vsekakor je bil ta »Hlapec Jernej« za Celje nekaj novega in je napravil močan vtis. Ljubljancanom se pa mora čestitati!

Zbor »Svobode« je uradni del slavnosti završil s petjem dveh delavskih pesmi. — Na vrtu se je nato pričela prosta zabava ob sviranju godbe železniških delavcev, med odmori pa je nastopal pevski zbor »Svobode«. Ocenjevalna komisija, ki je prisostvovala nagradnemu tekmovanju, je med tem določila nagrade natečajnikom. Se pred zaključkom veselice je prireditveni odbor razdelil nagrade. Prvi nagradnik je prejel zlat spominski prstan, drugi pa srebrno cigaretno dozo, ostali pa so prejeli samo praktična darila. — V splošnem lahko rečemo, da je prireditev nad vse lepo uspeša. Prireditelji upajo, da bodo s prireditvami strokovnega in družabnega značaja vzbudili med brivskimi pomočniki, pa tudi med kolegicami, smisel za skupnost, zavednost in pa čut solidarnosti. Le naprej po začrtani poti. Speče je treba vzbuditi!

Sprejemni izpiti za I. gimnazijski razred na drž. klasični (latinski) gimnaziji v Mariboru bodo v soboto, dne 25. junija, od 9. ure dalje in bodo končani še isti dan. Priglasitve k izpitu naj se pošljejo ravnatelstvu od 23. t. m., iz oddaljenih krajev tudi še do 25. junija zjutraj. Prijava imej obliko prošnje in bodi kolkovana s 5 dinarji; priloži se krstni list in letošnje šolsko izprijčevalo. Slabi učenci se ne pripuščajo. Okoliš naše gimnazije obsega vso bivšo Mariborsko oblast.

Knjižnica prosvetnega odseka Delavske zbornice v Mariboru je tudi v poletnem času odprta vsak delavnik od 10. do 12. in od 16. do 20. ure.

Tragična smrt 13 letnega dečka. V sredo, dne 22. t. m. se je zgodila v bližini Limbuša grozna nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. V bližini električnega voda, ki dovaja tok iz Fale v Maribor, je proti večeru pasel živino 13 letni Anton Klobasa, ki je bržčas v otroški razposajenosti splezal na drog električnega voda, pri čemur je prišel v stik z visoko napetostjo. Nastal je kratek stik. Truplo nesrečnega dečka je v par minutah zgorelo in zogljenelo, tako da je ostalo le še nekaj okostja. Otrokova mati, ki je prihitela na lice mesta, se je onesvestila in so jo morali odpeljati v mariborsko splošno bolnico. Ko je bila elektrarna Fala o nesreči obveščena, je takoj prekinila električni tok in poslala na lice mesta komisijo strokovnjakov, oziroma monterje, ki so sneli ostanke nesrečne žrtve z droga ter zopet popravili električni vod. Ubita je bila tudi krava, ki se je zadela bržčas s pretrgano žico ter tako prišla tudi v dotik z električnim tokom. Ta tragična nesreča mladega dečka je zopet glasev opomin, da je potrebna pri električnih napravah skrajna previdnost. Priporočljivo pa bi bilo morda tudi, če bi bili drogi električni toka opremljeni z ograjo, odnošno z bodečo žico in to vsaj v bližini cest in stez. Razumljivo je namreč, da svarilni napisi zlasti pri otrocih ne koristijo mnogo.

Jubilej obrtnika. Danes dne 25. junija 1932 obhaja gospod Philip Gustav 75 letnico rojstva in obenem 30 letnico samostojnega izvrševanja črkoslikarske obrti v Mariboru. V zvezi s svojimi visokimi starostmi je gospod Philip še vedno čil in zdrav in ne gre nobeno delo iz njegove delavnice, ne da bi bil sam izvršil za to potrebne načrte. Člani slikarske zadruge mu iz srca častitajo k temu izrednemu praznovanju in želijo, da ostane med njimi še dolga leta.

Zopet tatvina dvokolesa. Minuli četrtek je bilo ukradeni izpred trgovine Konsumnega društva za Slovenijo na Ruški cesti moško dvokoleso znamke »Styria«. Ukradeni dvokoleso je še dobro ohranjeno in je last g. Rojka, trgovca v Ljubljani.

Aretacija vlomilca. Te dni je mariborska policija aretirala 30 letnega Karola Lesjaka, ki je osumljen, da je zagrešil več tatvin in vlomov. Zadnje čase se je aretirani Lesjak nahajal v Nemčiji, kjer je pod imenom grofa v. Strogonoff uganjal sleparije in bil se bil tudi kmalu poročil s hčerko nekega imovitega trgovca. Zagrešil pa je baje tudi v inozemstvu več drugih kaznivih dejanj.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Vabilo
na

USTANOVNI OBČNI ZBOR

Delavskega turističnega društva »Priatelj Prirode«, podružnice v Mariboru, ki se bo vršil v četrtek, dne 30. junija 1932, ob 8. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9/II, s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje pravil. 2. Volitve uprave. 3. Razno. — Vabljeni so vsi delavci in delavke, nameščenci in nameščenske, ter vsa delavska kulturna in sportna društva, kakor tudi vse strokovne organizacije, ki so v sklopu strokovne komisije.

Celje.

Vodstvo ekspoziture Javne borze dela nujno rabi pet prvovrstnih rudarjev, repatriirancev iz Nemčije ali Holandije. V obzir pridejo samo rudarji, ki so bili zaposleni v Leobnu, Fehnsdorfu ali v Trbovljah; nadalje 1 mladega natararja in 3 sobarice za zdravilišče v Topolšici.

Trbovlje.

Smrt zavednega sodruha. V torek, dne 14. t. m. je preminul po dolgi in mukepolni bolezni v 68. letu starosti s. Bravec Andrej. S. Bravec je bil od vsega začetka zvest član Konsumnega društva za Slovenijo in zelo agilen sodelavec pri zgradbi Delavskega doma. Ranjki je še zadnja leta marljivo sodeloval tudi v za-

družnih odborih. Med sodrugi in delavstvom vobče je užival ugled in spoštovanje. K zadnjemu počitku ga je spremljala lepa množica delavstva ter mu izkazala poslednjo čast. Slava njegovemu spominu, preostalem pa naše najgloblje sožalje!

Guštanj.

Radi suma komunistične propagande oproščeni. V sredo, dne 22. junija 1932 so se zagovarjali pred mariborskim okrožnim sodiščem Ivan Kuhar, delavec, Elizabeta Srebot, Ivan Golob, Anton Uran in Franc Voh. Vsi omenjeni so bili obtoženi, da so vršili komunistično propagando. Sodišče se je pa prepričalo, da so osumljeni nedolžni in jih je oprostil vsake krivde in kazni.

„Kukavičje jajce!“

Senovo, dne 22. junija.

Danes se je pojavila v revirju »Okrožnica«, ki jo priobčujemo v izvirniku »delavskih zagovornikov« s pristno slovensko slovnico:

»Vsem rudarjem TPD na Senovem pri Rajhenburgu. Ker naši instrumenti vsled ležanja propadajo pozivamo vse delavce TPD da se ponovno ustanovi naša delavska godba, s tem da se instrumenti prinesejo kot last delavcev v privatni lokal z novim pravilnikom, ker to je naše premoženje, a da bi do tega ne prišlo naj se instrumenti prodajo, a denar razdeli med delavstvo. Instrumenti ako se ne rabe gube vrednost in s tem naše premoženje.«

Trije junaki so hoteli izvršiti ta puc, bili so pa tako plahi, da se na svoj »proglas« niti podpisali niso. Zato vabimo te junake kot upravitelji in zakonito izvoljeni delavski zaupniki omenjene godbe, da se zgleda v društveni sobi, da se pogovorimo z njimi o »propadanju« godbe in njihove morale. Ustanoviti novo godbo prvič takšni tiči niste sposobni, drugi pa nove godbe ni treba ustanoviti, ker delavska godba obstoji že 3 leta in je že večkrat javno nastopila in še bo, proti vaši volji in kljub temu, da ste še grozili, da jo boste, če ne boste prodali z budalostjo, na »drobne kosce« zdrobili. Tudi je ne boste prenesli v »privatni lokal«, ker društveno imetje je last skupnosti, ne pa privatnikov in delavstvo je znalo svoje težke pridobitve vedno čuvati, zlasti tudi proti »sodelavskim« nergačem.

Ob priliki marčne redukcije se je ing. Vrbič na neki obč. seji izrazil, da se je skušalo od gotovih strani nanj vplivati, da izvrši redukcijo politično, kar je pa on odločno odklonil. Nato so ga delavski obč. odborniki prosili, da naj pove, kdo je bil ta faktor. On je rekel, da obč. tajnik. — Nastal je med njima prepir, nakar mu je obč. tajnik zabrusil v obraz, da mu je to rekel za-

upno in da bo javno v »Jutru« priporočil njegovo premostitev v Trbovlje, češ, da je politično nezanesljiv. Obč. tajnik pa tega do danes še ni storil, čemur se mi seveda ne čudimo.

Radi odpusta kapelnika in godbenikov je morala godba momentano prenehati. To ni naša krivda, kakor se nam to po intrigantih očita. Ko pa nastanejo nove prilike, se bo godba ponovno organizirala in delala po ciljih in smernicah, katere so zagotovljene v pravilniku. ne pa tako kot to žele sovražniki delavstva.

Toliko v vednost vsemu delavstvu!

II. rudarska skupina Rajhenburg.
Petretič I. r.

Ptuj.

Lepi izprehodi so pri nas. Samo ne smeš iti po cesti. Očividno se tukaj soferji ne ozirajo na predpisano brzino in dirjajo z vozili kar se da. Gospod župan se je predpreteklo nedeljo proti večeru lahko sam prepričal, kako je vozil neki avto mimo gostilne Bračič v Novi vasi. Mimoidoče bi prah, ki ga je dvignil ta avto, skoro zadušil. Priporočamo našemu mestnemu načelnstvu, da v tem pogledu ukrene vse potrebno in brezobzirne vozače pošteno kaznuje. Kolesarje se svari, kje ne smejo voziti; naj bi se tudi motorna vozila s tablam opozarjalo na predpisano hitrost, kadar vozijo iz oziroma proti mestu.

Delavski sport.

Sahisti-turisti, pozor! 1. Vsi sahisti iz Dravske in drugih banovin imate priliko nastopiti in tekmovati na I. šahovskem turnirju »Svobode«, ki se vrši dne 29. t. m. ob 8. uri jutraj vrh Golice na prostem za krasen pokal, ki ga dobi za nagrado zmagovalc. — 2. Prijavnina znaša Din 20,— in jo je treba odposlati na Splošno hranilnico in posojilnico za Jesenice in okolico, r. z. z o. z. na ček. račun št. 10.950 s pripombo »šahovski turnir«. Prijave je pa treba poslati na naslov »šahovski odsek, Svobode« Jesenice, v roke s. Ivana Žena. Prosimo tudi, da se v prijavi navede, če je udeležencu mogoče prinesiti s seboj normalno šahovnico. — 3. Igra se po izločilnem sistemu in nadaljujejo z igro zmagovalci in igrači z remisi. — 4. Za okrepčilo in zabavo je preskrbljeno v obeh dobro oskrbovanih kočah na Golici. — 5. Ponovno Vas vabimo, da se tega zanimivega turnirja v čim večjem številu udeležite.

Delavski kolesarji, pozor! Glasom sklepa občnega zbora v Mariboru se vrši dne 29. junija 1932 zvezni kolesarski izlet z vsemi podružnicami v Konjice, kjer se je smrtno ponesrečila naša sodružica Justa Lubelj. Sodrugi sportniki, dolžnost vsakega člana je, da se tega izleta gotovo udeležijo! Odvoz iz Maribora, podr. Studenci in Počrežje ob 6. uri jutraj. V Konjicah pa je zbirališče še z ostalimi podružnicami, kjer bo skupno kosilo. Po kosilu skupni odhod na kraj, kjer se je naša sodružica ponesrečila. Na tem kraju bo spominski nagovor. Prosimo za točno udeležbo. — Odbor..

Velike bolezni

Epilepsija -- Krč -- Božjast -- Padavica!

Proti tem boleznim se je skozi 20 let najbolj obnesel **dr. Schafferjev Epilipsen**, enako tudi kot blažilno sredstvo proti nervoznosti in nespečnosti. Prospekte naročite pri **apoteki sv. Stjepana, Mr. M. Fister, Osijek III h.**

Kupujte svoje potrebnosti pri naših inserentih.

Izšla je nova knjiga poročilo

četrtega kongresa socijalistične delavske internacionale

na Dunaju od 25. julija do 1. avgusta 1931

Poročilo in razprave.

Nemška izdaja 896 strani, cena 15,— frs ali 12 RM; vezana 17.50 frs ali 14,— RM. Založila »Založba Socijalistične delavske internacionale.«

V komisiji pri:

J. H. W. Dietz Nachf., Berlin SW 68, Lindenstraße 3, Wiener Volksbuchhandlung, Wien VI, Gumpendorferstrasse 18, Genossenschafts-Buchhandlung, Zürich IV, Stauffacherstrasse 60. Naroča se tudi v vseh knjigarnah.

Vsebinska:

A. Poročilo sekretarijata SDI.

- I. Politični pregled.
- II. Organizacija in finance SDI.
- III. Žena v SDI.
- IV. Priključene stranke.
- V. Stranke v drugih deželah.

B. Razprave kongresa in konferenc.

- VI. Razprave IV. kongresa SDI na Dunaju 1931 (Zapisniki po originalnem stenogramu).
- VII. Dodatek k protokolu: Prestave raznih govorov.
- VIII. Lista govornikov, lista delegatov, komisij, konferenc.
- IX. Poročilo o IV. konferenci žena SDI.
- X. Sklepi kongresa 1931. — Statuti SDI. — Register.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET.	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna
cena
50
Pazite
na gornjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode uverili o resničnosti naših navedb,

Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno:

Pazite se pred ponaredbami!